

RAPORT Z KONTROLI INSPEKCJI HANDLOWEJ

ZABAWKI TYPU
SLIME

U·K·K
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Termin:

maj-sierpień 2021 r.

Kontrolujący w ramach planu:

4 wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej (Bydgoszcz, Gdańsk, Kraków, Opole)

Cel kontroli:

ocena, czy zabawki oferowane na rynku polskim spełniają wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 20 października 2016 r. w sprawie wymagań dla zabawek¹ i są bezpieczne dla dzieci, w tym poprzez badania laboratoryjne właściwości chemicznych, przeprowadzone w laboratorium UOKiK oraz laboratorium Instytutu Techniki Górniczej KOMAG.

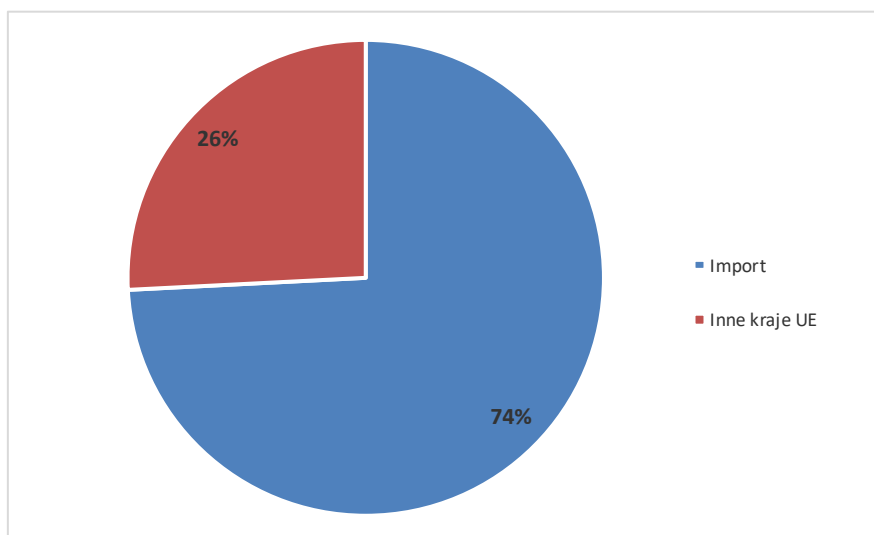

Wyniki kontroli

Tabela 1 - Udział zabawek niezgodnych w podziale na podmioty gospodarcze, które kontrolowano.

Rodzaj podmiotu kontrolowanego	Liczba skontrolowanych podmiotów danego rodzaju	Liczba skontrolowanych zabawek	Liczba zakwestionowanych zabawek	Procentowy udział zakwestionowanych zabawek
Dystrybutor – Sprzedawca hurtowy	9	16	15	93,8%
Dystrybutor – sklep detaliczny	4	10	8	80,0%
Dystrybutor – sklep wielkopowierzchniowy	5	5	2	40,0%
Razem:	18	31	25	80,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej.

Wykres 1. Pochodzenie skontrolowanych zabawek.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej.

Wszystkie zabawki importowane pochodziły z Chin (23). Również z tego kraju pochodziło najwięcej zakwestionowanych wyrobów (22). Skontrolowano również 3 zabawki pochodzące z Holandii oraz 1 z Danii. W przypadku wyrobów holenderskich, w 2 zabawkach stwierdzono

przekroczenie dopuszczalnego poziomu boru, natomiast trzecią zakwestionowano w zakresie formalnym (brak danych producenta).

Łącznie skontrolowano 31 modeli zabawek, kwestionując 25 z nich, co daje 80 % ogółu skontrolowanych. Tylko jedna zabawka została sklasyfikowana jako kategoria I (rozciągliwy piasek), a więc taki, który zgodnie z obowiązującymi przepisami² zawiera materiały suche, kruche, proszkowe lub miękkie. Pozostałe wyroby należały do kategorii II, obejmującej zabawki wykonane z materiałów lepkich lub płynnych.

Stwierdzone niezgodności formalne polegały na:

- braku wymaganych ostrzeżeń lub niezasadnym ich umieszczeniu³ (9 przypadków), co oznacza, że nabywca nie jest odpowiednio ostrzeżony o zagrożeniach jakie niesie za sobą użytkowanie zabawki i nie może im przeciwdziałać;
- nieprawidłowo sporządzonej deklaracji zgodności (6 przypadków), co oznacza, że producent nie dołożył odpowiedniej staranności oceniając czy zabawka spełnia obowiązujące wymagania;
- braku oznakowania CE (3 przypadki), co oznacza, że producent nie deklaruje przeprowadzenia oceny zgodności, gwarantującej zgodność zabawki z wymaganiami;
- braku danych podmiotów odpowiedzialnych (producenta i importera) za wprowadzenie zabawki do obrotu (2 przypadki), co oznacza, że podmiot odpowiedzialny za zabawkę nie ujawnił danych, utrudniając działania organom kontroli lub dochodzenie praw konsumentowi.

² Pkt 13 części III zał. II do dyrektywy 2009/48/WE, w zw. z pkt. 3.11 i pkt. 3.12 zał. nr 1 rozp. MRiF z dn. 20 października 2016 r. w sprawie wymagań dla zabawek

³ Przykładowo ostrzeżenie: „Nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 36 miesięcy”, a w przypadku zabawek funkcjonalnych - „Do użytku pod bezpośrednim nadzorem osoby dorosłej”.

Badania laboratoryjne

Badaniom laboratoryjnym poddano 30 modeli zabawek. W Laboratorium Badania Zabawek UOKiK w Lublinie zbadano właściwości chemiczne 27 zabawek⁴, natomiast w Instytucie Techniki Górniczej KOMAG poddano badaniom laboratoryjnym 3 zabawki⁵. Przekroczenie dopuszczalnej migracji boru i innych pierwiastków stwierdzono w 20 próbkach (74 % przebadanych zabawek).

Wśród stwierdzonych przekroczeń dopuszczalnej migracji pierwiastków ciężkich, poniżej wskazano wartości najwyższe w podziale na poszczególne pierwiastki:

- boru (B), którego najwyższa wykryta wartość wyniosła 3 118,32 mg/kg, przy dopuszczalnej wartości granicznej migracji boru dla kategorii II wynoszącej 300 mg/kg (norma przekroczona 10 razy);
- kadmu (Cd), którego najwyższa wykryta wartość wyniosła 15 mg/kg, przy dopuszczalnej wartości granicznej migracji kadmu dla kategorii II wynoszącej 0,3 mg/kg (norma przekroczona ponad 50 razy);
- ołowiu (Pb), którego najwyższa wykryta wartość wyniosła 1,59 mg/kg, przy dopuszczalnej wartości granicznej migracji ołowiu dla kategorii II wynoszącej 0,5 mg/kg (norma przekroczona 3 razy);
- selenu (Se), którego najwyższa wykryta wartość wyniosła 20 mg/kg, przy dopuszczalnej wartości granicznej migracji selenu dla kategorii II wynoszącej 9,4 mg/kg (norma przekroczona ponad 2 razy);

⁴ Na zgodność z normą EN 71-3:2013+A3:2018 Bezpieczeństwo zabawek - Część 3: Migracja określonych pierwiastków. Domniemanie zgodności z tą normą ustalo 15 kwietnia 2020 r. na podstawie decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2019/1728 z dnia 15 października 2019 r. w sprawie norm zharmonizowanych dla zabawek, opracowanych na potrzeby dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/48/WE (Dz. Urz. UE L 263 z 16.10.2019 r., str. 32).

⁵ Na zgodność z normą PN-EN 71-3:2019-07 Bezpieczeństwo zabawek - Część 3: Migracja określonych pierwiastków.

- strontu (Sr), którego najwyższa wykryta wartość wyniosła 2 000 mg/kg, przy dopuszczalnej wartości granicznej migracji strontu dla kategorii II wynoszącej 1 125 mg/kg (norma przekroczona prawie 2 razy).

Największe przekroczenia kadmu, selenu i strontu stwierdzono w tej samej próbce zabawki slime (gadżet rozrywkowy SLIME, pozycja nr 30 w załączonym do informacji zestawieniu przebadanych zabawek). Została ona przebadana w Instytucie Techniki Górniczej KOMAG na zgodność z normą PN-EN 71-3:2019-07.

Działania Inspekcji Handlowej

Inspektorzy IH w 3 przypadkach stwierdzenia niezgodności formalnych (nieprawidłowo sporządzonej deklaracji zgodności) wystąpili do przedsiębiorców, odpowiedzialnych za wprowadzenie zabawki do obrotu, z wnioskiem o podjęcie dobrowolnych działań naprawczych⁶. Wszyscy przedsiębiorcy usunęli niezgodność formalne. W związku ze stwierdzeniem niezgodności w zakresie właściwości chemicznych w 20 próbkach zabawek, 4 przedsiębiorców zadeklarowało zniszczenie wyrobów, natomiast w pozostałych 16 przypadkach inspektorzy IH skierowali do Prezesa UOKiK wnioski o wszczęcie postępowań administracyjnych⁷. Do momentu sporządzenia informacji wszczęto 4 postępowania, natomiast pozostałe wnioski są analizowane.

⁶ art. 75 ust. 3 ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz.U. z 2021 r. poz. 514 ze zm., dalej: uosozinr)

⁷ art. 75 ust. 4 pkt 1) uosozinr oraz art. 75 ust. 5 uosozinr

Podsumowanie

W przypadku niezgodności formalnych najczęściej kwestionowano nieprawidłowo sporządzoną deklarację zgodności oraz brak ostrzeżeń lub nieprzetłumaczenie ich na język polski. Łącznie stanowiło to 50 % wszystkich stwierdzonych niezgodności formalnych.

Badania laboratoryjne najczęściej wykazywały przekroczenie dopuszczalnego poziomu migracji boru. W porównaniu z kontrolą przeprowadzoną w 2020 roku, udział wykrywalności tego pierwiastka utrzymuje się na podobnym poziomie - 56 % w 2020 r. oraz 60 % w 2021 r.

Bor, jako część związku chemicznego boraksu (czteroboran sodu) odpowiada w zabawkach typu slime za lepkość. Dostarczany do organizmu (m.in. migracja poprzez skórę) w zbyt dużych ilościach staje się toksyczny. Przekroczenie bezpiecznej dawki może wywołać nudności i wymioty, skurcze mięśni, pobudzenie, a w skrajnych przypadkach zaburzenia układu nerwowego. Ołów i kadm mogą zaburzać rozwój neurologiczny, upośledzać słuch oraz procesy poznawczych. Selen powoduje nudności, wymioty czy wypadanie włosów. Natomiast wchłonięcie zbyt dużej ilości strontu do organizmu dziecka może osłabić rozwijający się układ kostny.

Wyniki tej kontroli pokazały, że odsetek zakwestionowanych zabawek, (również pod względem formalnym) - 80 % - jest znacznie wyższy, niż wykrywany podczas kontroli innego rodzaju zabawek, gdzie niezgodności są stwierdzane przeważnie na poziomie ok. 35-40 % kontrolowanych wyrobów. Problem w znacznej mierze dotyczy zabawek importowanych. Biorąc pod uwagę wyniki, ten segment rynku jest w najbliższym czasie priorytetem dla działań UOKiK i IH.

Przedsiębiorcy powinni zwracać większą uwagę na źródło pochodzenia udostępnianych zabawek i sprawdzać ich zgodność z wymaganiami, szczególnie w zakresie właściwości chemicznych⁸.

Zarówno przedsiębiorcy, jak i konsumenci, mogą sprawdzić czy wyrób, który posiadają, spełnia wymagania i nie stanowi zagrożenia, przeglądając dostępne publicznie unijne systemy, w których gromadzone są dane na temat wyrobów niezgodnych wykrytych przez organy nadzoru rynku na terenie Unii Europejskiej:

- Safety Gate - RAPEX (<https://ec.europa.eu/safety-gate-alerts/screen/webReport>) oraz
- ICSMS (<https://webgate.ec.europa.eu/icsms/public/productSearch.jsp?locale=pl>).

⁸ Jednym z obowiązków importera jest badanie w uzasadnionych przypadkach próbek zabawek, z uwagi na stwarzane zagrożenie oraz wprowadzanie wyłącznie zabawek spełniających wymagania - por. art. 16 pkt. 1 i 9 uosozinr

